אי בהירות בתוך חדות

עמי שטייניץ

דמות יחידה ניצבת במגרש חניה, צופה ממרחק אל שערי ברזל, גדרות ומבנה ביקורת גבול. תיק על גבה, תיק בימינה וביד שמאל היא אוחזת צרור עטוף. "נעים אל-ים, פלשתינאי תושב מחנה הפליטים ג'בליה, ממתין במחסום ארז עם גופת בנו בן השלושה חודשים, שנפטר בבית החולים תל השומר לאחר טיפול במום מולד". הצילום של נתן דביר צולם בחודש יוני 2007.[1] בחודש זה השתלט ארגון החמאס על רצועת עזה ומעבר ארז נסגר.

תערוכת "עדות מקומית" מציגה צילומי עיתונות שצולמו בין סתיו 2006 לקיץ 2007, השנה שלאחר מלחמת לבנון השנייה. זו תקופה של אובדן אמון במערכות השלטון וחשיפה נוקבת למחיר האזרחי והאישי שתושבי האזור משלמים. תמונת האב הממתין לבדו ואינו יכול לשוב לעזה ולהביא לקבורה את תינוקו, נבחרה כתמונת השנה על ידי חבר השופטים של "עדות מקומית". לעומת הקריאה הברורה של צילומי מלחמה, הצילום של נתן דביר מעלה סימן שאלה שניתן להתירו רק באמצעות כותרת כתובה. הדמדומים, המשא האישי, הגבול, המחסום, אי הבהירות בתוך חדות של פרטים הם מסימני המציאות העיקריים בשנה שאחרי מלחמת לבנון השנייה. זו אינה שנת מלחמה אך העימות העצים את אחיזתו בכל המרחב. בין לבנון, עזה, שדרות והגדה המערבית מתועדת ב"עדות מקומית" המשמעות האזרחית של קיום מסוכסך ונוכחותם של ילדים, נשים ומבוגרים בסביבת עימות העוטה גבולות, גדרות ומחסומים רבים.

תהליך הבחירה והתערוכה שעורכת "עדות מקומית" מעניקים לצילום התיעודי מבט אחר, הנוסף על מופעו השכיח בעיתונות. התקשורת היומית, מוצפת הדימויים, אינה רושמת את המשמעות התרבותית המלאה של עבודת התיעוד של הצלמים. תערוכות, ספרי צילום, אתרי אינטרנט, וספרי מחקר הם כלים נוספים להתבוננות מחושבת יותר בחיוניות הממד החזותי להבניית תמונת המציאות(Krauss עמ' 93).

המהלך של "עדות מקומית" משלב בין בחירת שופטים ובין עבודת אוצרות. חבר של תשעה שופטים סקר יותר מחמשת אלפים תצלומים ששלחו מעל מאתיים צלמים וצלמות לפי תחומים: חדשות, חברה, דת, תרבות, ספורט, טבע. התמונות הנבחרות דורגו לאחר שלושה שלבי צמצום. בד בבד עם בחירת השופטים בחרו אוצרי התערוכה את בחירתם. שתי נקודות

[1] נוסח הכתובית המלווה את התצלום של נתן דביר

המבט, זו המתרחשת בתהליך שיפוט וזו הנבחרת בעבודת אוצרות, מרכיבות את תערוכת צילומי העיתונות של 2007.

חדשות האזור זוכות לעניין רב בתקשורת העולמית. המעמד הגאו-פוליטי של המזרח התיכון וחשיבותו לשלום העולם הפכו את המרחב הישראלי והפלשתיני למוקד של סיפור ותיעוד שעורכים עיתונאים וצלמים ישראלים, פלשתינאים וזרים. מרחב אחד זה, שבו חיים שני לאומים עיקריים וקהילות תרבות רבות, הוא המקור לתיעוד המוצג ב"עדות מקומית". הזהות הלאומית של צלמים וצלמות אינה מהותית בעת אירוע חדשות ואינה בהכרח משרתת אותם. מוקד פעולתם הוא "העולם" שאליו מופץ התיעוד המצולם (Sontag עמ' 35). החומות והמגבלות שהעמיקו בשנת 2007 את קשיי התנועה בין הצד הישראלי לפלשתיני, החמירו את תנאי הפעולה של צלמי העיתונות ויצרו חלוקה אזורית. למקומות מסוימים אין גישה לצלם ישראלי ולמקומות אחרים לא רשאי להיכנס צלם פלשתיני. ההפרדה מתחברת בפרסומים של סוכנויות החדשות בעיתונות המקומית והעולמית.

"עדות מקומית" של שנת 2007 מייחדת מקום לסיפור המצולם בסדרות המוצגות בתערוכה, בהקרנת מצגות מולטימדיה ובתערוכת דיוקנאות שאצר יוסי נחמיאס בחלל הציבורי של דיזנגוף סנטר. הסיפור המצולם רושם אירועים בשני אופנים עיקריים: האחד הוא תיאור של התרחשות ברצף של תמונות והאחר הוא עבודת תיעוד ממושכת המלווה נושא לאורך זמן. גם הבחירה בפריים בודד נערכת מבין מספר תמונות שצולמו באירוע מסוים. הסיפור, הבחירה והעריכה המוטמעים במלאכת צילום העיתונות מעידים על ניסוח תרבותי שלפיו הצלם אינו רק האדם מאחורי המצלמה, אלא גם התסריטאי, המחזאי והבמאי (John Mraz). התפתחות אתרי צילום באינטרנט, שבהם מוצגים סיפורים מצולמים המשלבים וידאו, סטילס, קול וטקסט, מקנים מרחב נוסף להפקה ולייצוג עצמאיים של צילום תיעודי. אתרי צלמים ברשת האינטרנט, כמו Media Storm ו-Mercury News, מציגים סיפורים מצולמים שהפיקו צלמים, והם משלבים תיעוד, כתיבה, בימוי, עריכה, הצגה והפצה. הסיפורים משנים את אופן ההגשה התקשורתי המקובל, מעידים על אפשרות ההבעה של היוצר כמפיק ומתמודדים מול פירמידת ההון של התקשורת.[2]

למרות הפער הנוצר במעבר ממציאות לתצלום, הצילום התיעודי נמצא במקום הקרוב ביותר להתרחשות חיים המביטה אל מעמקיה של הזהות האנושית. הצלם או הצלמת פועלים לעתים בזירות מסוכנות ונדרשים לתכנון, למחשבה, לרגש, לאינטואיציה ולמקריות על מנת להגיע אל מקומות ומצבים שאנשים מעדיפים לא להיות בהם או להדחיקם. התצלומים אינם

---

[2] http://mediastorm.org/
http://www.mercurynewsphoto.com/

פרשנויות של אותה מציאות, אלא קידודה. הם התצוגה של המציאות כפי שנכתבה על פני התצלום. מה שתופסת המצלמה הוא הרישום האוטומטי של העולם, של הפקה נמשכת של סימנים (Krauss עמ' 110 -114).

הצילום הוא תעודת נוכחות של אות מציאות חדש הנוסף למשפחת הדימויים ונוצר בזיכרון (בארת עמ' 89). לזכור משמעו פחות ופחות להעלות סיפור ויותר להביא את זיכרונה של תמונה. אין סוף מופעים של דימויים: טלוויזיה, סרטים, פרסומות, אופפים את הסביבה העכשווית. הזיכרון פועל בפריימים קפואים, ויחידת הבסיס שלו היא הדימוי היחיד. צילומים שהפכו לזיכרון קולקטיבי נוטלים חלק במה שנערך בחברה על פי סדר העדיפויות של הזיכרון. ההופעה הנמשכת של צילומי סבל וקורבן הם יותר מאשר היצף ספקטקולרי של מוות וכישלון. הזיכרון הוא פעולה אתית שהתמשכותה מעידה כי מישהו לקח על עצמו להמשיך וליצור דימויים הנעזרים במופעם של צילומים איקונים.

ביבליוגרפיה

רולאן בארת, מחשבות על צילום, הוצאת כתר

Walter Benjamin, The Author as Producer, Art After Modernism: Rethinking Representation, Brian Wallis Ed, The New Museum of Contemporary Art, 1984

John Mraz, What's Documentary about Photography? From Directed to Digital Photojournalism, http://zonezero.com/magazine/articles/mraz/mraz01.html

Rosalind E. Krauss, The Originality of the Avant-Garde and Other Modernist Myths, MIT press, 1986

Susan Sontag, Regarding the Pain of Others, Picador – Farrar, Straus and Giroux, 2003

عدم الوضوح داخل الحدة

عامي شطاينيتس

شخصية واحدة تقف في موقف للسيارات، تتطلع من بعيد إلى البوابات الحديدية، جدران ومبنى مراقبة الحدود. شنطة على ظهرها، حقيبة في يمناها وبيدها اليسرى تمسك صرة مغلفة. "نعيم اليم، فلسطيني من سكان مخيم جباليا للاجئين، ينتظر في حاجز ايرز مع جثة ابنه ابن الثلاثة أشهر، الذي توفي في مستشفى تل هشومير بعد تلقيه علاجا لعيب خلقي". صورة التقطها نتان دبير في شهر حزيران 2007[1]. في هذا الشهر استولت منظمة حماس على قطاع غزة وتم إغلاق معبر ايرز.

يعرض معرض "افادة محلية" صور صحفية التقطت في الفترة ما بين خريف 2006 وصيف 2007، من السنة التي تلت حرب لبنان الثانية. انها فترة فقدان الثقة في أجهزة الحكم والسلطة والكشف الفاضح للثمن الباهظ الذي دفعه سكان المنطقة على المستوى المدني والشخصي. تم اختيار صورة الأب الذي ينتظر وحده، غير القادر على العودة الى غزة من أجل دفن طفله، كصورة السنة من قبل لجنة التحكيم في "إفادة محلية". على الرغم من النداء الصارخ لصور الحرب، الا إن الصورة التي التقطها نتان دبير تثير علامة تساؤل يمكن حلها فقط من خلال عنوان مكتوب. الضبابية، العبئ الشخصي، الحدود، الحاجز، عدم الوضوح في خضم حدة التفاصيل هي من علامات الواقع الأساسية في السنة التي أعقبت حرب لبنان الثانية. هذه ليست سنة حرب لكن الصراع عزز من تشبثه بالأجواء كلها. بين لبنان، غزة، سديروت والضفة الغربية توثق "افادة محلية" المفهوم المدني لوجود متنازع عليه ووجود أطفال، نساء وبالغين في بيئة مواجهة وصدام يكتسح الحدود، الجدران وحواجز كثيرة.

تمنح عملية الاختيار والمعرض الذي تديره "افادة محلية" التصوير الوثائقي بعدا آخر إلى جانب ظهوره الشائع في الصحافة. الإعلام اليومي الغاص بالأوصاف لا يسجل المفهوم الحضاري الشامل لعملية التوثيق التي يؤديها الصحفيون. معارض الصور، كتب التصوير، مواقع الانترنت وكتب البحث هي أدوات إضافية لتأمل محسوب أكثر في حيوية البعد المرئي في بناء صورة الواقع (Krauss صفحة 93).

يدمج مسار "إفادة محلية" ما بين اختيار القضاة وما بين عمل الأمانة. استطلعت مجموعة مكونة من تسعة قضاة أكثر من خمسة آلاف صورة أرسلت من قبل أكثر من مائتي مصور ومصورة حسب المواضيع: أخبار، مجتمع، دين، حضارة، رياضة، طبيعة. تم تدريج الصور المختارة بعد ثلاث مراحل اختزال. بالتزامن مع اختيار القضاة، قام المؤتمنون على المعرض بتقديم اختيارهم. تكون كلتا وجهتي

[1] الكتابة التي ترافق صورة نتان دبير

النظر– تلك التي تدور في إطار التحكيم وتلك التي يتم اختيارها في عملية الأمانة، معرض الصور من الصحافة لسنة 2007.

تحظى أخبار المنطقة باهتمام بالغ من قبل الصحافة العالمية. المكانة الجيوسياسية الخاصة بمنطقة الشرق الأوسط وأهميتها من أجل السلام العالمي جعلت من الأجواء الإسرائيلية والفلسطينية مركزا للحدث والتوثيق الذي ينجزه صحافيون ومصورون إسرائيليون، فلسطينيون وأجانب. هذا المجال الواحد الذي تتعايش فيه قوميتان أساسيتان وفئات حضارية كثيرة، هو مصدر للتوثيق المعروض من خلال "إفادة محلية". الهوية القومية للمصورين والمصورات ليست جوهرية أثناء وقوع الأخبار ولا تخدمهم بالضرورة.

مركز نشاطهم هو "العالم" الذي يتم بث هذا التوثيق المصور إليه (Sontag صفحة 35). الأسوار والتقييدات التي عمقت في سنة 2007 مصاعب التنقل بين الجهة الإسرائيلية والفلسطينية زادت من صعوبة ظروف عمل المصورين العاملين في الصحافة وخلقت تجزئة إقليمية. هناك أماكن معينة لا يستطيع المصور الإسرائيلي الوصول إليها وهناك أماكن أخرى لا يسمح للمصور الفلسطيني بالدخول إليها. يحدث الالتحام من خلال ما تنشره وكالات الأنباء في الصحف المحلية والعالمية.

تخصص "إفادة محلية" لسنة 2007 مكانة خاصة للقصة المصورة من خلال المسلسلات المقدمة في المعرض من خلال بث شرائح ملتيميديا ومعارض البورتريهات التي جمعها يوسي نحمياس من الحيز الشعبي لديزنجوف سنتر. تسجل القصة المصورة الأحداث بطريقتين رئيسيتين: الأولى هي وصف الأحداث على شكل سلسلة من الصور والأخرى هي عملية توثيق متواصلة تصاحب موضوعا ما على امتداد فترة من الزمن. كما ان اختيار قالب واحد يتم من بين مجموعة صور تم التقاطها في مناسبة معينة. القصة، الاختيار والتحرير التي تنطوي عليها عملية التصوير الصحافي تشير إلى صياغة ثقافية وفقا لها؛ المصور ليس فقط الشخص الذي يقف وراء الكاميرا إنما أيضا السيناريست، المؤلف المسرحي والمخرج (John Mraz). تطور مواقع التصوير على شبكة الإنترنت التي تعرض من خلالها قصص مصورة تدمج الفيديو، الستيلز، الصوت والنص، تعطي بعدا إضافيا للإنتاج وللتمثيل الذاتي للتصوير التوثيقي. تعرض مواقع المصورين على شبكة الإنترنت مثل Media Storm و-Mercury News قصصا مصورة أنتجها مصورون وهي تمزج ما بين التوثيق، الكتابة، الإخراج، التحرير، العرض والتوزيع. تغير القصص طريقة العرض الإعلامي الدارجة، تشهد على إمكانيات التعبير لدى المنتج وتتعاطى مع هرم رأس المال الإعلامي[2].

[2] http://mediastorm.org/
http://www.mercurynewsphoto.com/

على الرغم من الفجوة المتكونة في الانتقال من الواقع الى الصورة فان التصوير التوثيقي موجود في أقرب مكان لتكون الحياة التي تتطلع الى عمق الهوية البشرية. المصور او المصورة يعملان أحيانا في ميادين خطرة وهم بحاجة الى التخطيط، التفكير، الإحساس، سرعة البديهة والى العشوائية من اجل الوصول الى الأماكن والأوضاع التي يفضل الناس ان لا يكونوا فيها او كبحها. التصاوير ليست تفسيرات للواقع انما تشفيرا له. انها عرض الواقع كما كتب على الصورة. ما تلتقطه الكاميرا هو التسجيل الفوري للعالم، إنتاج متواصل لعلامات (Krauss صفحة 110- 114).

التصوير هو شهادة وجود لعلامة واقع جديد تم إضافته إلى عائلة التشبيهات والأوصاف وتم اختزانه في الذاكرة (بارت، ص 89). أن تتذكر معناه أقل وأن تقلل من عرض القصة وأن تسعى أكثر الى استحضار ذاكرة الصورة. هناك أشكال لا حصر لها من التصاوير: التلفزيون، الأفلام، الإعلانات والتي تُغلف المحيط الآني. تعمل الذاكرة في قوالب جامدة، والوحدة الأساسية الخاصة بها هي وسيلة التشبيه الوحيدة. تلعب الصور التي أصبحت ذاكرة جماعية دورا بما يجري في المجتمع وفقا لسلم الأولويات للذاكرة. العرض المتواصل لصور المعاناة والتضحية هي أكثر من مجرد إغراق مذهل من الموت والفشل. الذاكرة هي عملية أخلاقية يدل استمرارها على أن شخصا ما أخذ على عاتقه الاستمرار بخلق التصاوير التي تستعين بعرض صور ايقونات.

قائمة المراجع

رولان بارت، أفكار عن التصوير، اصدار كيتر

Walter Benjamin, The Author as Producer, Art After Modernism: Rethinking Representation, Brian Wallis Ed, The New Museum of Contemporary Art, 1984

John Mraz, What's Documentary about Photography? From Directed to Digital Photojournalism, http://zonezero.com/magazine/articles/mraz/mraz01.html

Rosalind E. Krauss, The Originality of the Avant-Garde and Other Modernist Myths, MIT press, 1986

Susan Sontag, Regarding the Pain of Others, Picador – Farrar, Straus and Giroux, 2003

Sharp Obscurity

Ami Steinitz

A lone figure in a parking lot gazes from afar towards iron gates, fences and a frontier control building. Bag on his back, bag in right hand a bundle in his left hand:

"Nai'm Eli'am, Palestinian resident of Jabalia Refugee Camp waiting at Erez Checkpoint with the body of his three-month old son, who died of heart failure at Tel-HaShomer Hospital". The picture was taken by Nathan Dvir's in June 2007[3], the month Hamas took control of Gaza strip and Checkpoint Erez was closed.

"Local Testimony" exhibits news photographs taken from autumn 2006 to summer 2007, the year after the second war in Lebanon. Trust in government was lost, the heavy civil and personal price area residents pay, poignantly revealed. The father waiting alone, unable to get back to Gaza to bury his baby was the photograph of the year chosen by the jury of "Local Testimony". Vis-à-vis the clarity of war photos, Nathan Dvir's picture leaves us with an issue that can be unraveled only with the help of a subtitle. The twilight, the personal journey, the frontier, the checkpoint, the obscurity vs. cutting, keen details are the principal signs of reality, one year after the second war in Lebanon. It is not a year of war, but confrontation strengthened its' hold in the whole region. Between Lebanon, Gaza, Shderot and the West Bank, "Local

---

[3] Text of Nathan Dvir's picture

Testimony" documents the civil meaning of the conflict, the presence of children, women and old people in a confrontation wrapping around many frontiers, fences and barriers.

The process of choice and exhibition of "Local Testimony" allow another, different, view of documentary photography from the one prevalent in newspapers. The daily media inundated by images, takes no note of the full cultural meaning of photographers' documentation work. Exhibitions, photo albums, internet sites and research publications are additional tools for a more thoughtful observation of the vitality of the visual dimension structuring the picture of reality (Krauss, p. 93).

"Local Testimony" combines the jury's choices and curator's work. A team of nine judges went over more than five thousand pictures sent by over two hundred photographers in areas of news, society, religion, culture, sports and nature. After three stages of reduction, the chosen pictures were graded. The jury and curators made their choices at the same time. Both points of view, the jury's selections and the curators' choices, compose the exhibition of photo-journalism 2007.

News of the region receive much attention in world media. The geo-political status of the Middle East and its importance for world peace turned the Israeli and Palestinian area into foci of documentation by Israeli, Palestinians and foreign journalists and photographers. This single area, in which two nations and many cultural communities live, is the source of the documentation

presented in "Local Testimony". The national identity of photographers is inessential; it does not help them when news events take place. The focus of their activity is the "world" receiving the photographed documentation (Sontag, p. 35). In the course of this year barriers and restrictions deepened; movement between the Israeli and Palestinian sides became difficult, conditions of activity of news photographers worsened, creating regional division. Israeli photographers have no access to some places while Palestinian photographers have no access to others. The separation is joined in publications of news agencies in the local and world media.

"Local Testimony" 2007 allotted room for the photographed story in the exhibition hall, in screened multimedia series and a portrait exhibition curated by Yosi Nahmias at the open public space at Dizengoff Center. The photographed story drafts events in two principal ways: one by describing events in a series of pictures, the other by accompanying the subject with continuous documentation. Single frames are also chosen from among several pictures taken at an event. The story, the choice and editing absorbed in photo-journalism attest to a cultural formulation in which the photographer is not only the man behind the camera, but also the script-writer, playwright and director (John Mraz). The development of internet sites where photographed stories include videos, stills, voice and text, provide additional space for independent production and presentation of documentary photography. Photographers' sites on internet, like Media Storm and Mercury News, present photo stories produced by photographers and include documentation, texts, staging, editing, presentation and distribution produced

by photographers. The stories change the traditional mode of media presentation by pointing to the possibility that creators express themselves as producers, challenging the media capital pyramid (Benjamin)[4].

In spite of the gap created in transition from reality to picture, documentary photography is closest to events of life and sees into the depth of human identity. Photographers often act in dangerous arenas and are required to plan, think, feel, use intuition and be alert to chance in order to get to places and situations others would prefer not to go to or deny. Pictures are not interpretations of a given reality, but its encoding. They are presentations of reality written all over the photograph. What the apparatus catches is the automatic drawing of the world, a continuous production of signs (Krauss, pp. 110-114).

Photography is a certificate of presence of a new sign of reality added to the family of images locked in memory. (Barthes, p. 89). Remembering is less and less conjuring a story, more and more bringing up the memory of a picture. Endless image performances - television, films, advertisements, enfold our environment. Memory works in frozen frames, its' basic unit being the single image. Pictures that become collective memory are part of what takes place in society according to an order of memory preferences. The ongoing phenomena of pictures of victims and suffering are more than a spectacular inundation of death and failure. Memory is an ethical act; its'

---

http.//mediastorm.org [4]
http.//mercurynewsphoto.com

continuation testifies that somebody undertook to go on creating images relying on the appearance of iconic photographs.

Bibliography

Roland Barthes, La Chambre Claire, Gallimar, 1980

Walter Benjamin, The Author as Producer, Art After Modernism: Rethinking Representation, Brian Wallis Ed, The New Museum of Contemporary Art, 1984

John Mraz, What's Documentary About Photography? From Directed to Digital Photojournalism, http://zonezero.com/magazine/articles/mraz/mraz01.html

Rosalind E. Krauss, The Originality of the Avant-garde and Other Modernist Myths, MIT press, 1986

Susan Sontag, Regarding the Pain of Others, Picador – Farrar, Straus and Giroux, 2003